

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z przedmiotu filozofia (zakres podstawowy) dla szkoły ponadpodstawowej – wg podstawy programowej 2024

Temat	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Pojęcie filozofii					
1. Czym jest filozofia? Geneza namysłu filozoficznego	Uczeń: – wymienia najważniejsze elementy namysłu filozoficznego, – opisuje historyczne i kulturowe źródła refleksji filozoficznej, – omawia poszczególne okresy filozofii starożytnej, – przytacza definicję filozofii jako „umiłowania mądrości”.	Uczeń: – rozważa różne sposoby pojmowania filozofii na przestrzeni dziejów i odnosi je do klasycznej definicji tej dziedziny, – przedstawia związki między historycznymi i kulturowymi źródłami filozofii (kontekstem) a poszczególnymi własnościami myślenia filozoficznego (istotą filozofii), – definiuje podstawowe pojęcia związane z namysłem filozoficznym.	Uczeń: – korzysta z różnych źródeł wiedzy, poszukując odpowiedzi na temat źródeł refleksji filozoficznej, – porównuje ze sobą różne ujęcia filozofii obecne w dziejach starożytności i wskazuje na występujące w nich podobieństwa i różnice, – zestawia ze sobą poszczególne okresy filozofii, poszukując podobieństw i różnic pomiędzy nimi.	Uczeń: – zajmuje stanowisko w kwestii definicji filozofii – opowiada się za określonym ujęciem i logicznie uzasadnia swój sąd, – wskazuje zastosowania wiedzy filozoficznej w codziennym życiu, – aktywnie i samodzielnie angażuje się w rozważania na temat źródeł i specyfiki refleksji filozoficznej.	Uczeń: – wskazuje zastosowania wiedzy filozoficznej w refleksji naukowej i kulturowej, – podejmuje polemikę z przyjętymi rozstrzygnięciami dotyczącymi rozumienia filozofii, – broni swoich racji, stosuje argumentację i aparat pojęciowy filozofii.
2. Filozofia jako nauka	Uczeń: – opisuje podział nauk opracowany przez Arystotelesa, – przedstawia współczesny podział dyscyplin filozoficznych, – rozpoznaje i podaje przykłady zagadnień z zakresu poszczególnych dziedzin filozofii.	Uczeń: – podaje przykłady zagadnień poruszanych w ramach nauk wyszczególnionych przez Arystotelesa, – rozważa problemy charakterystyczne dla poszczególnych dziedzin namysłu filozoficznego.	Uczeń: – korzysta z różnych źródeł wiedzy, rozważając problemy dotyczące poszczególnych dziedzin filozofii, – dyskutuje na temat zagadnień i problemów wskazanych podczas rozważań dotyczących poszczególnych dziedzin	Uczeń: – zajmuje stanowisko na temat naukowego ujęcia filozofii przez Arystotelesa, – wskazuje zastosowania rozważań charakteryzujących poszczególne dziedziny filozofii w codziennym życiu,	Uczeń: – wskazuje zastosowania rozważań szczegółowych w filozofii w odniesieniu do problemów naukowych, społecznych, politycznych, kulturowych, – podejmuje polemikę na temat zagadnień z zakresu poszczególnych dziedzin

			filozofii.	– aktywnie angażuje się w dyskusję na temat zagadnień filozoficznych, – argumentuje na rzecz przedstawianych przez siebie poglądów.	filozofii, – broniąc swoich racji, stosuje argumentację, zakres tematyczny i aparat pojęciowy danej dyscypliny filozofii.
3. Pytania filozoficzne	Uczeń: – charakteryzuje pytania filozoficzne pod względem ich najważniejszych własności, – formułuje przykłady pytań filozoficznych z zakresu poszczególnych dziedzin namysłu, – formułuje własne odpowiedzi na opracowane lub zidentyfikowane pytania filozoficzne (w formie wypowiedzi ustnej i pisemnej), – rozważa praktyczne zastosowania wiedzy filozoficznej (m.in. w formie projektu edukacyjnego).	Uczeń: – rozpoznaje pytania filozoficzne i odróżnia je od innego rodzaju pytań, na podstawie ich cech charakterystycznych, – podejmuje dyskusję na temat wybranych problemów z zakresu filozofii oraz rozważania w formie wypowiedzi pisemnej, – konstruuje własne pytania filozoficzne wykraczające poza najprostszy schemat dziedzinowy, – angażuje się w poszukiwanie praktycznych zastosowań refleksji filozoficznej (m.in. w formie projektu edukacyjnego).	Uczeń: – rozstrzyga problemy filozoficzne na podstawie zróżnicowanych źródeł wiedzy, – zajmuje stanowisko w kwestii wybranych problemów z zakresu filozofii oraz broni swoich racji podczas dyskusji oraz w formie wypowiedzi pisemnej, – dostrzega zastosowania praktyczne refleksji filozoficznej (m.in. w formie projektu edukacyjnego).	Uczeń: – analizuje zagadnienia na podstawie źródeł filozoficznych i rozważań naukowych, – zajmuje stanowisko oraz logicznie uzasadnia swoje racje podczas dyskusji oraz w formie wypowiedzi pisemnej, – czynnie angażuje się w rozstrzyganie pytań filozoficznych w odniesieniu do codziennych zastosowań wiedzy (m.in. w formie projektu edukacyjnego).	Uczeń: – podejmuje rozważania filozoficzne, opierając się na wiedzy naukowej i ogólnej, – broniąc swoich racji w dyskusji oraz w formie wypowiedzi pisemnej, stosuje argumentację, zakres tematyczny i aparat pojęciowy filozofii, – stosuje wiedzę filozoficzną i naukową, rozstrzygając problemy filozoficzne i odnosząc je do praktycznych zastosowań (m.in. w formie projektu edukacyjnego).
II. Pierwsze pytania filozoficzne					

4. W poszukiwaniu <i>arché</i>. Jońscy filozofowie przyrody	Uczeń: – wyjaśnia, na czym polegało przejście od mitycznego do naukowego myślenia w starożytnej Grecji, – definiuje pojęcie <i>arché</i>, – przedstawia rozumienie zasady rzeczywistości według poszczególnych filozofów jońskich.	Uczeń: – rozważa znaczenie mitologii i religii jako podstaw myślenia naukowego w starożytnej Grecji, – interpretuje termin <i>arché</i> w odniesieniu do jego bogatego i wieloaspektowego znaczenia, – porównuje rozumienie zasady rzeczywistości według poszczególnych filozofów jońskich.	Uczeń: – porównuje mitologię grecką z mitologią charakteryzującą inne kultury, – odnosi rozważania na temat <i>arché</i> do współczesnych zagadnień, – krytycznie analizuje rozważania poszczególnych filozofów jońskich, zajmując wobec ich poglądów własne stanowisko.	Uczeń: – samodzielnie odpowiada na pytanie o to, dlaczego filozofia powstała w starożytnej Grecji w konkretnym momencie dziejowym, – stosuje rozważania na temat <i>arché</i> do współczesnych problemów egzystencjalnych, – analizuje rozważania poszczególnych filozofów jońskich, odnosząc je do współczesnej wiedzy naukowej.	Uczeń: – odnosi rozważania poszczególnych filozofów jońskich do podstawowych problemów z zakresu metodologii nauk, – swobodnie posługuje się terminologią filozoficzną dotyczącą filozofii przyrody okresu presokratejskiego.
5. Czy filozofowie jońscy byli pierwszymi naukowcami?	Uczeń: – wymienia elementy namysłu, które są niezbędne, aby daną dziedzinę wiedzy uznać za rozważania naukowe, – rozważa kwestię naukowości rozważań pierwszych filozofów.	Uczeń: – rozważa znaczenie poszczególnych elementów namysłu jako niezbędnych do uznania danej dyscypliny za refleksję naukową, – analizuje i opisuje przebieg procesu konstruowania teorii naukowych.	Uczeń: – rozważa przebieg procesu konstruowania teorii naukowych na podstawie konkretnych przykładów z historii nauki oraz na podstawie dzieł filmowych, – porównuje działalność naukową pierwszych filozofów z działalnością współczesnych naukowców.	Uczeń: – bierze czynny udział w konstruowaniu i rozstrzyganiu wybranego problemu, stosując się do podanych wytycznych charakteryzujących proces konstruowania prostych modeli teoretycznych.	Uczeń: – bierze czynny udział w konstruowaniu i rozstrzyganiu wybranego problemu filozoficznego, – udoskonala lub modyfikuje zasady (instrukcje) związane z tworzeniem prostych modeli teoretycznych.
III. Pierwsze spory filozoficzne					

6. Stałość i zmienność. Filozoficzny spór na temat natury rzeczywistości	Uczeń: – opisuje paradoks <i>Statku Tezeusza</i> i odnosi go do problemu zmienności świata, – opisuje i wyjaśnia stanowisko filozoficzne Heraklita z Efezu (wariabilizm)	Uczeń: – rekonstruuje argumentację za zmiennością oraz za stałością świata na podstawie paradoksu <i>Statku Tezeusza</i> ,	Uczeń: – zajmuje własne stanowisko w sporze o dynamizm rzeczywistości i argumentuje na jego rzecz, – krytycznie analizuje poglądy Heraklita z Efezu i Parmenidesa z Elei, wskazując mocne oraz słabe strony rozumowań obu filozofów.	Uczeń: – przedstawia logiczną argumentację w sporze o dynamizm rzeczywistości i posługuje się filozoficznymi pojęciami w rozstrzygnięciu tego sporu, – stosuje wiedzę dotyczącą dynamizmu do współczesnych zagadnień i problemów.	Uczeń: – proponuje własne rozstrzygnięcie paradoksu na podstawie nowych argumentów lub konstruuje własny paradoks ilustrujący problem zmienności świata, – odnosi wiedzę z zakresu omawianych zagadnień do problemów współczesnej nauki.
7. W jaki sposób starożytni myśliciele uzasadniali swoje racje?	Uczeń: – opisuje poszczególne rodzaje rozumowań: dowodzenie, wnioskowanie, wyjaśnianie,	Uczeń: – rozpoznaje i podaje przykłady poszczególnych typów uzasadnień, – odnosi poszczególne typy uzasadnień do rozważań starożytnych myślicieli, – porównuje stanowiska monistyczne i pluralistyczne na gruncie filozofii presokratejskiej.	Uczeń: – opowiada się za określonym stanowiskiem w kwestii ilości istniejących bytów (monizm, pluralizm) oraz uzasadnia swoją opinię.	Uczeń: – konstruuje własne przykłady ilustrujące poszczególne typy uzasadnień,	Uczeń: – konstruuje własne przykłady paradoksów ruchu i wielości, – argumentuje na rzecz określonego stanowiska w kwestii ilości istniejących bytów (monizm, pluralizm) na podstawie rozważań logicznych oraz naukowych.
IV. Z czego składa się świat i ludzki umysł?					
8. Czy istnieją przedmioty niepodzielne?	Uczeń: – wyjaśnia na czym polegał starożytny spór dotyczący podzielności przedmiotów, – omawia atomistyczną koncepcję Leucypa i Demokryta, – wymienia wybrane nowożytnie i współczesne koncepcje naukowe z zakresu atomizmu.	Uczeń: – porównuje pluralizm ilościowy i jakościowy, – rozważa wpływ nauczania Demokryta z Abdery na nowożytnie i współczesne koncepcje naukowe.	Uczeń: – opowiada się za pluralizmem ilościowym lub pluralizmem jakościowym i argumentuje na rzecz własnego stanowiska, – podaje przykłady wykorzystania atomizmu we współczesnej nauce.	Uczeń: – dokonuje polemiki z koncepcją atomizmu Demokryta z Abdery lub współczesnych rozstrzygnięć w tym zakresie, – podaje przykłady koncepcji naukowych stojących w opozycji do atomizmu.	Uczeń: – zajmuje stanowisko w kwestii podzielności przedmiotów i uzasadnia je z zastosowaniem terminologii filozoficznej, narzędzi logicznych oraz przykładów naukowych.

V. Filozofia Sokratesa. Początki refleksji antropologicznej

10. Dlaczego ludzie postępują źle?	Uczeń: – wyjaśnia, czym jest intelektualizm etyczny Sokratesa, – opisuje i definiuje stanowiska obiektywizmu i subiektywizmu etycznego oraz absolutyzmu i relatywizmu etycznego.	Uczeń: – wyjaśnia, na czym polega zależność między wiedzą i cnotą, – porównuje stanowiska obiektywizmu i subiektywizmu oraz stanowiska relatywizmu i absolutyzmu.	Uczeń: – podejmuje dyskusję w formule sokratejskiej, – odpowiada na pytanie, dlaczego ludzie postępują źle, i uzasadnia swój pogląd.	Uczeń: – podejmuje dyskusję w formule sokratejskiej i aktywnie w niej uczestniczy. – formułuje własne stanowisko na temat intelektualizmu etycznego oraz logicznie uzasadnia swój pogląd, – świadomie posługuje się terminologią filozoficzną w dyskusji i odnosi wnioski z niej płynące do problemów codzienności.	Uczeń: – inicjuje dyskusję w formule sokratejskiej i proponuje tematykę do rozmowy, – naukowo i logicznie uzasadnia swoje poglądy etyczne i filozoficzne, – posługuje się terminologią filozoficzną w dyskusji i odnosi wnioski z niej płynące do problemów naukowych.
11. Życie i metoda Sokratesa: misja wobec Aten	Uczeń: – wyjaśnia, na czym polegała misja Sokratesa wobec Aten, – opisuje sokratejskie i współczesne rozumienie indywidualizmu, – opisuje i wyjaśnia metodę dialektyczną Sokratesa.	Uczeń: – wyjaśnia kontekst historyczny i filozoficzny misji Sokratesa wobec Ateńczyków, – rozważa i porównuje sokratejskie oraz współczesne rozumienie indywidualizmu, – stosuje metodę dialektyczną Sokratesa – opracowuje dialogi filozoficzne.	Uczeń: – odnosi filozoficzne i współczesne rozumienie indywidualizmu do rozważań własnych i do problemów codziennej egzystencji, – stosuje metodę dialektyczną Sokratesa – odgrywa opracowane przez siebie dialogi filozoficzne.	Uczeń: – opracowuje argumentację na rzecz indywidualizmu w jego różnych odmianach, – podaje przykłady indywidualistów z różnych obszarów aktywności ludzkiej i odnosi je do nauczania Sokratesa.	Uczeń: – krytycznie odnosi się do koncepcji indywidualizmu Sokratesa i analizuje jej poszczególne aspekty, – zajmuje stanowisko w kwestii indywidualizmu w odniesieniu do jego społecznego i politycznego kontekstu.
12. Nauczanie Sokratesa: samopoznanie i mądrość	Uczeń: – definiuje pojęcia: <i>cnota</i>, <i>mądrość</i> i <i>sumienie</i> w ujęciu Sokratesa, – opisuje kontekst i szczegóły związane z procesem Sokratesa, – przedstawia najważniejsze aspekty	Uczeń: – rozważa nauczanie Sokratesa w odniesieniu do zarzutów przedstawionych podczas procesu, – tworzy listę argumentów za i przeciw winie Sokratesa na potrzeby	Uczeń: – rozważa, dlaczego nie należy krzywdzić innych ludzi i dlaczego warto żyć zgodnie z własnym sumieniem, – rozważa w formie sporu (procesu) winę Sokratesa, aktywnie uczestnicząc w	Uczeń: – przedstawia i uzasadnia własne stanowisko na temat tego, dlaczego nie należy krzywdzić innych ludzi i dlaczego warto żyć zgodnie z własnym sumieniem, – aktywnie uczestniczy w	Uczeń: – podczas inscenizacji procesu Sokratesa stosuje argumentację odnoszącą się do filozoficznych pojęć i stanowiska intelektualizmu etycznego, a nie jedynie do wątków

	nauczania przedstawione w dialogu „Obrona Sokratesa”.	odegrania procesu filozofa.	inscenizacji (np. uzasadniając winę w odniesieniu do wątków biograficznych lub historycznych).	odgrywaniu ról obrońców i oskarżycieli Sokratesa, przedstawiając argumentację i reagując na uzasadnienia innych uczestników inscenizacji.	biograficznych, – odnosi przykład Sokratesa do innych postaci historycznych i literackich oraz uogólnia wnioski płynące z rozważań.
VI. Idealizm Platona					
13. Teoria idei	Uczeń: – wyjaśnia teorię idei Platona, – wyjaśnia i interpretuje znaczenie alegorii jaskini w systemie Platona, – opisuje poszczególne stanowiska w sporze o status ontyczny liczb.	Uczeń: – interpretuje znaczenie alegorii jaskini i poszczególnych symboli w odniesieniu do koncepcji idealizmu i dualizmu Platona, – odnosi poszczególne stanowiska w sporze o status ontyczny liczb do koncepcji naukowych.	Uczeń: – interpretuje znaczenie alegorii jaskini i poszczególnych symboli w odniesieniu do współczesnych problemów i zagadnień spoza problematyki filozoficznej, – rozważa problem statusu ontycznego liczb i opisuje własne stanowisko w tej kwestii.	Uczeń: – tworzy własną alegorię świata na wzór Platońskiej jaskini, – zajmuje stanowisko w sporze dotyczącym statusu ontycznego liczb i uzasadnia swój pogląd.	Uczeń: – polemizuje ze stanowiskiem idealizmu oraz krytycznie odnosi je do wcześniejszych koncepcji filozoficznych, – w sporze dotyczącym statusu ontycznego liczb uzasadnia swój pogląd w na podstawie logicznej oraz naukowej argumentacji oraz skutecznie odpiera zarzuty innych uczestników dyskusji.
14. Teoria poznania	Uczeń: – definiuje pojęcia <i>doksa</i> i <i>episteme</i> , – wyjaśnia proces anamnezy w ludzkim poznaniu.	Uczeń: – wyjaśnia różnicę między rzetelną, naukową wiedzą i ludzkim mniemaniem, – rozważa znaczenie prawdy w ludzkim życiu, – odnosi pojęcia z zakresu epistemologii do rozważań ontologicznych Platona.	Uczeń: – porównuje ze sobą idealizm i naturalizm oraz przedstawia stosowną argumentację za tymi stanowiskami, – podaje przykłady sytuacji, w których dążenie do prawdy okazuje się bardzo istotnym celem ludzkiego życia.	Uczeń: – opowiada się po jednej ze stron sporu epistemologicznego (idealizm – naturalizm) i uzasadnia swój pogląd, – uzasadnia konieczność dążenia do prawdy w ludzkim życiu i konstruuje własne przykłady ilustrujące tę potrzebę.	Uczeń: – w sporze epistemologicznym (idealizm – naturalizm) uzasadnia swój pogląd, stosując argumentację naukową i logiczną oraz posługując się terminologią filozoficzną, – w sporze dotyczącym poszukiwania prawdy uzasadnia tę potrzebę w odniesieniu do faktów naukowych (np. psychologicznych,

					socjologicznych) oraz argumentów logicznych.
15. Mistyczny aspekt nauczania Platona	Uczeń: – przedstawia argumentację Platona na rzecz nieśmiertelności ludzkiej duszy, – przedstawia wizję powstania świata według Platona, .	Uczeń: – ocenia argumentację Platona na rzecz nieśmiertelności ludzkiej duszy,	Uczeń: – rozważa problem rozumienia oraz nieśmiertelności ludzkiej duszy, .	Uczeń: – określa własne stanowisko w kwestii nieśmiertelności ludzkiej duszy oraz uzasadnia swój pogląd,	Uczeń: – odnosi kwestię nieśmiertelności ludzkiej duszy do teorii naukowych i psychologicznych, – posługuje się terminologią i metodologią charakterystyczną dla namysłu filozoficznego.
VII. Rola i znaczenie filozofii Platona					
			.		
18. Miłość platoniczna	Uczeń: – wyjaśnia i porównuje pojęcia miłości platonicznej i platońskiej, – rekonstruuje i streszcza wypowiedzi poszczególnych uczestników „Uczty” Platona.	Uczeń: – odnosi pojęcie miłości platońskiej do współczesnych czasów, – porównuje stanowiska poszczególnych uczestników „Uczty” Platona, – interpretuje mowę Diotymy o Erosie jako wypowiedź na temat roli filozofa w świecie.	Uczeń: – odnosi treść dialogu „Uczta” do epistemologii i ontologii Platona, – odgrywa rolę wyznaczonego bohatera „Uczty” Platona, właściwie interpretując i trafnie przedstawiając jego stanowisko filozoficzne.	Uczeń: – odnosi treść dialogu „Uczta” do współczesnych zagadnień i problemów, – podczas odgrywania roli wyznaczonego bohatera „Uczty” Platona, argumentuje za stanowiskiem swojej postaci oraz polemizuje z innymi uczestnikami „Uczty”.	Uczeń: – polemizuje z koncepcją miłości Platona, konstruując własną argumentację w tym zakresie, – odnosi rozumienie miłości według Platona do literatury oraz innych tekstów kultury i swobodnie wykorzystuje te konteksty podczas własnych wypowiedzi.
VIII. System filozoficzny Arystotelesa					

19. Metafizyka Arystotelesa	Uczeń: – definiuje pojęcia: <i>byt</i> , <i>materia</i> i <i>forma</i> , <i>substancja</i> oraz <i>Bóg</i> , – opisuje różnice pomiędzy systemem Platona i Arystotelesa.	Uczeń: – przedstawia koncepcję Arystotelesa jako próbę pogodzenia eleatyzmu i wariabilizmu, – wyjaśnia oraz interpretuje najważniejsze pojęcia i kategorie metafizyki Arystotelesa.	Uczeń: – omawia koncepcję Arystotelesa oraz ilustruje ją adekwatnymi przykładami, – odnosi koncepcję Arystotelesa do własnego życia.	Uczeń: – odnosi koncepcję Arystotelesa do codziennych problemów i zagadnień, – ocenia rozstrzygnięcia metafizyczne Arystotelesa i argumentuje za lub przeciw poszczególnym tezom.	Uczeń: – odnosi koncepcję Arystotelesa do problemów naukowych, m.in. do zagadnień kosmologii, – analizując koncepcję Arystotelesa, posługuje się terminologią i aparatem pojęciowym filozofii.
20. Kim jest człowiek? Próba definicji	Uczeń: – podaje definicję człowieka w koncepcji Arystotelesa, – opisuje rolę wspólnoty w rozwoju społecznym człowieka, – opisuje, czym jest definicja klasyczna i wyjaśnia, z jakich składa się elementów.	Uczeń: – podejmuje dyskusję na temat znaczenia języka oraz roli wspólnoty w rozwoju człowieka, – podaje przykłady definicji skonstruowanych według klasycznego schematu Arystotelesa, – porównuje różne ujęcia człowieka w koncepcji Arystotelesa i Platona.	Uczeń: – ocenia koncepcję człowieka w ujęciu Arystotelesa i odnosi ją do własnych spostrzeżeń, – odnosi koncepcję człowieka do założeń metafizycznych i epistemologicznych Arystotelesa.	Uczeń: – odnosi definicję człowieka w koncepcji Arystotelesa do codziennego życia innych ludzi, – dyskutuje na temat sformułowań dotyczących człowieka i przedstawia adekwatną argumentację.	Uczeń: – polemizuje z koncepcją Arystotelesa na podstawie kategorii logicznych i z zastosowaniem filozoficznego aparatu pojęciowego, – odnosi koncepcję Arystotelesa do rozstrzygnięć naukowych w zakresie socjologii, psychologii i biologii.
21. System etyczny Arystotelesa	Uczeń: – opisuje najważniejsze założenia eudajmonizmu Arystotelesa, – streszcza oraz wyjaśnia dylematy etyczne polegające na wyborze przyjemności lub cnoty, – przedstawia koncepcję Arystotelesa na temat przyjaźni.	Uczeń: – wyjaśnia, czym różni się eudajmonizm i etyka cnot, – rozważa dylematy etyczne polegające na wyborze przyjemności lub cnoty, – rozważa koncepcję Arystotelesa na temat przyjaźni i podaje adekwatne przykłady.	Uczeń: – rozstrzyga dylematy etyczne polegające na wyborze przyjemności lub cnoty w odniesieniu do koncepcji Arystotelesa, – analizuje i odnosi do własnego życia przemyślenia Arystotelesa na temat przyjaźni.	Uczeń: – formułuje własny pogląd na temat sposobów osiągnięcia szczęścia i eudajmonizmu oraz uzasadnia przedstawione stanowisko, – analizuje i odnosi zagadnienie eudajmonizmu do współczesnych problemów i zagadnień etycznych.	Uczeń: – przedstawia pozytywne oraz negatywne aspekty eudajmonizmu Arystotelesa, – konstruuje własne przykłady dylematów etycznych dotyczących wyboru przyjemności lub cnoty.
IX. Stoicyzm i epikureizm – dwa modele życia etycznego					

23. Wpływ szkół helleńskich na refleksję etyczną	Uczeń: – przedstawia koncepcje epistemologiczne i etyczne epikurejczyków oraz stoików, – wyjaśnia związek pomiędzy nauczaniem szkół helleńskich a perfekcjonizmem i hedonizmem etycznym.	Uczeń: – porównuje wizję szczęścia według epikurejczyków i stoików, – rozważa zasadność odnoszenia się do perfekcjonizmu i hedonizmu do codziennych sytuacji życiowych.	Uczeń: – opisuje i realizuje wybrane ćwiczenia stoickie, – podejmuje refleksję na temat samego siebie i własnego życia na podstawie wiedzy na temat stoicyzmu i epikureizmu.	Uczeń: – rozstrzyga problemy i zagadnienia etyczne z zastosowaniem pojęć charakterystycznych dla nauczania szkół helleńskich.	Uczeń: – podejmuje polemikę dotyczącą poszczególnych założeń etycznych szkół helleńskich i uzasadnia swój pogląd w tej kwestii, – podejmuje pracę nad samym sobą na podstawie uzyskanej samowiedzy etycznej.
X. Ponadczasowa wartość sceptycyzmu					
26. Tropy sceptyczne jako wyzwanie dla epistemologii	Uczeń: – przedstawia poszczególne argumenty przeciw możliwości poznania świata, – definiuje dogmatyzm i sceptycyzm, – przedstawia najważniejsze aspekty sceptycyzmu.	Uczeń: – porównuje i ocenia dogmatyzm i sceptycyzm, – podaje przykłady ilustrujące poszczególne tropy sceptyczne.	Uczeń: – rozważa współczesne nawiązania do sceptycyzmu, – zajmuje stanowisko w kwestii konsekwencji filozoficznych sceptycyzmu.	Uczeń: – stosuje poznaną wiedzę do współczesnych rozważań na temat możliwości poznawania prawdy, – odnosi argumentację sceptyków do innych zagadnień filozoficznych.	Uczeń: – podejmuje polemikę na temat możliwości dotarcia do prawdy, opierając się na terminologii filozoficznej, tekstach źródłowych oraz wiedzy naukowej.
28. Błędy w rozumowaniu	Uczeń: – wymienia i opisuje błędy rzeczowe i formalne rozumowań, – opisuje i wyjaśnia, czym są chywy erystyczne.	Uczeń: – dostrzega i nazywa poszczególne błędy w podanych w podręczniku rozumowaniach, – podaje przykłady błędnych wypowiedzi.	Uczeń: – rozpoznaje błędne rozumowania zawierające ukryte przesłanki, – identyfikuje usterki logiczne i rzeczowe obecne w dłuższych rozumowaniach, – wykonuje ćwiczenia ukazujące poprawne i błędne rozumowania.	Uczeń: – rozpoznaje błędne rozumowania obecne w rozważaniach filozoficznych, – projektuje własne przykłady poprawnych i błędnych rozumowań.	Uczeń: – wyszukuje błędne rozumowania w przekazach medialnych oraz tekstach filozoficznych, – przedstawia poprawne rozumowania, zastępując błędy obecne w wypowiedziach, – reaguje na chywy erystyczne stosowane w wypowiedziach innych osób.
XI. Początki filozoficznej teologii					

29. Starożytne koncepcje Boga	Uczeń: – wyjaśnia koncepcje Boga w rozumieniu starożytnych myślicieli, – wyjaśnia, jaki wpływ miały starożytne koncepcje Absolutu na chrześcijańskie ujmowanie Boga.	Uczeń: – interpretuje i porównuje koncepcje Boga w ujęciu poszczególnych starożytnych myślicieli, – rozważa wpływ starożytnych koncepcji Absolutu na chrześcijańskie pojmowanie Boga.	Uczeń: – podejmuje dyskusję na temat istnienia i natury Boga, – poszukuje dodatkowych źródeł informacji na temat pojmowania Boga na przestrzeni dziejów oraz w innych kulturach.	Uczeń: – ocenia rozumowanie stosowane przez myślicieli tworzących własne koncepcje Boga w starożytności, – zajmuje stanowisko w dyskusji na temat istnienia i natury Boga, – odnosi problem istnienia i atrybutów Boga do codziennego życia.	Uczeń: – dokonuje filozoficznej polemiki z koncepcjami Boga w ujęciu starożytnych myślicieli, – w dyskusji na temat istnienia i natury Boga, stosuje argumentację filozoficzną i trafnie odpowiada na argumenty pozostałych rozmówców – rozważa wpływ starożytnych koncepcji Absolutu na kulturę europejską.
30. Filozoficzne i religijne poszukiwania św. Augustyna z Hippony	Uczeń: – definiuje pojęcia obecne w koncepcji św. Augustyna z Hippony: <i>iluminacja, wola, manicheizm, introspekcja</i>, – wyjaśnia rozumienie i odmiany zła w koncepcji św. Augustyna, – objaśnia założenia historiozoficzne filozofa.	Uczeń: – rozważa filozoficzne znaczenie i historyczną doniosłość poglądów św. Augustyna, – rozważa problem istnienia i interpretacji zła oraz podaje przykłady ilustrujące to zagadnienie, – rozważa problem sensu i celowości dziejów człowieka.	Uczeń: – podejmuje dyskusję na temat przejawów zła moralnego oraz realnego istnienia zła ontycznego, – odnosi zagadnienia historiozofii do wydarzeń w dziejach ludzkości.	Uczeń: – formułuje własne stanowisko na temat istnienia zła oraz jego przejawów i argumentuje za przyjętym rozwiązaniem, – podaje przykłady codziennych sytuacji, które odnoszą się do koncepcji św. Augustyna.	Uczeń: – podejmuje polemikę na temat pojmowania czasu, wolnej woli oraz umysłu przez św. Augustyna, – aktywnie dyskutuje na temat koncepcji zła i odnosi ją do wiedzy z zakresu psychologii, socjologii i innych nauk, – posługuje się pojęciami filozoficznymi i naukowymi podczas wypowiedzi na temat zagadnienia wolnej woli.